

Кринична І.П.

Державний університет телекомунікацій

Бараненко Н.О.

Ягеллонський університет (Краків, Польща)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ ПОЖЕЖНИХ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ

Основні проблеми у сфері розподілу відповідальності в сфері пожежних ризиків між державою та суб'єктами інших форм власності зумовлені прорахунками в організації центральними та місцевими органами виконавчої влади забезпечення належного рівня пожежної безпеки в Україні, що дало змогу окреслити перспективи розвитку державного управління у сфері страхування пожежних та екологічних ризиків. З'ясовано, що особлива і досить вагома роль у забезпеченні безпечного, раціонального та відповідального господарювання має належати нині страховій справі. Адже за свідченням міжнародної практики саме вона і створює умови для стримування ризиків на прийнятному та економічно обґрунтованому для суспільства рівні. Доведено, що зростання техногенного ризику пов'язано з поширенням господарської діяльності шляхом додаткового розміщення нових виробництв, транспортних та трубопровідних магістралей, залучення в господарську діяльність нових видів ресурсів (у тому числі корисних копалин) тощо. Звідси виникає нагальна необхідність застосування нових страхових механізмів, які наблизять людину до виконання функцій управління ризиками і, відповідно, підвищуватимуть стійкість природних, соціальних, господарських і техногенних систем, що своєю чергою буде зменшувати економічні втрати. Це стосується сучасних механізмів страхування, які мають стати у нашій країні більш безпеко-орієнтованими, ефективними і масштабними.

Запропоновано здійснити розвиток страхового ринку за моделлю «ймовірнісного страхування». Такий підхід до страхування, на відміну від «традиційного умовного страхування», буде мотивувати і стимулювати страхувальника на виконання встановлених законодавством вимог, правил, норм, стандартів на об'єкті страхування, тим самим зменшуючи ризик реалізації небезпеки, а як наслідок, підвищення рівня безпеки самого об'єкта за рахунок зменшення можливих причин небезпечної ситуації.

Також запропоновано створення низки державних страхових компаній із 100% власністю держави, але умовами найму на роботу, рівнем оплати праці і методами роботи, як у приватних страхових компаніях. При цьому для забезпечення економічної безпеки держави, збільшення її економічного потенціалу пропонується внести зміни до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність на ринку цедентів і цесіонарієв, щодо обов'язкового цедування у державних страхових компаніях України за договорами ексцеденту збитків за окремим (одичним) ризиком – WXL (working excess of loss).

Ключові слова: державне управління, страхування, ймовірнісне страхування, пожежні ризики, екологічні ризики.

Постановка проблеми. Головна увага під час здійснення управління у сфері техногенної безпеки має бути сконцентрована на розробці комплексу заходів, які здатні зруйнувати механізм, що блокує можливість ефективних дій у системі національної безпеки.

Основною метою страхування ще донедавна було лише відшкодування збитків, що виникають внаслідок реалізації обмеженого кола страхових випадків. Однак уже нині у світовій практиці

створюються такі страхові механізми, які зосереджуються не тільки на функціях відшкодування, але і концентруються на стимулюванні запровадження превентивної стратегії. Тобто страховій справі в Україні у разі відповідної організації має належати певна роль у підтриманні ефективного розвитку економіки з одночасною структурною її перебудовою у бік підвищення безпечності. Усе це має відбуватися за рахунок поліпшення інвестиційного клімату та створення у кінцевому під-

сумку прийнятних безпечних умов для життєдіяльності населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами розвитку страхової справи, страхування пожежних та екологічних ризиків та аналізом страхового ринку займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич [1], О.М. Віленчук, Д.І. Дема, І.В. Демянюк [2], С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманова [3], В.В. Бегун, С.П. Буравльов [4], І.О. Харченко, Т.М. Скоробагатько, Р.В. Климась, О.П. Якименко [5], а також І.М. Абдурагімов [6], П. Йохансен (Johansen P.) [7], Питер Ваккер (Peter P. Wakker), Ричард Талер (Richard H. Thaler), Амос Тверски (Amos Tversky) [8], Деніел Канеман [9; 10], Барбара С. Липпиат (Barbara C. Lippiatt), Стивен Ф. Вебер (Stephen F. Weber) [11]. Але при цьому не досить дослідженими залишилися питання розподілу відповідальності у сфері пожежних та екологічних ризиків між державою та суб'єктами інших форм власності, що нині є актуальним.

Формування цілей статті. Застосування нових страхових механізмів державного управління у сфері страхування пожежних та екологічних ризиків, які наближатимуть людину до виконання функцій управління ризиками і, відповідно, підвищуватимуть стійкість природних, соціальних, господарських і техногенних систем та зменшуватимуть економічні втрати.

Виклад основного матеріалу дослідження. У 1979 році Paul Johansen у своїй статті “Early Models Describing the Fire Insurance Risk” [7] зазначав, що питання щодо страхування пожежних ризиків поставало у новій історії людства ще близько 180 років тому.

У 1835 році Теодор Джозеф Барроїз опублікував свою працю, яка була презентована Королівському науковому товариству сільського господарства та мистецтв міста Лілль (Франція), в якій автор зазначав, що спочатку у 1815 році у Франції було створено декілька страхових компаній, які займалися оцінкою ризиків виникнення пожеж у будівлях і помешканнях та їх страхуванням. Також він поділив ризик пожежі на два елементи: ризик спалаху та ризик розповсюдження та зазначив, що проведено декілька видів математичних розрахунків щодо визначення індивідуальних ризиків у разі пожежі, а страхові компанії є єдиними, хто знає як їх більш-менш достовірно розраховувати. Модель Т.Дж. Барроїза у дискретному випадку складається із серії одиниць або клітин ризику, кожна клітина має один поверх і 10 метрів площі. Він припустив, що: 1) ризик роз-

повсюдження є постійним; 2) імовірність того, що вогонь пошириться від однієї оселі до сусідів є ланцюговим процесом. Через сто років це припущення Т.Дж. Барроїза буде мати назву «ланцюги Маркова», або «марківський процес» [19].

Деяко пізніше, у 1907 році, Сергій фон Савіч у німецькому виданні “Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft” («Журнал для всієї страхової галузі») опублікував статтю, назву якої можна перекласти як «Вплив розмірів пожежного ризику на ставку страхового тарифу», де описав однорідне тривимірне поле ризику з рівнем ризику виникнення пожежі в кожній точці і з рівним ризиком поширення в усіх напрямках. Це вказує на те, що ризик розповсюдження вогню з однієї точки поля в іншу залежить від відстані між двома точками. Математично це означає, що ризик розповсюдження дорівнює qr , де q – постійна і r – відстань. Інтегруючи цей вираз по колу, ми знайдемо фактор, що виражає ризик поширення сукупності в полі. Якщо $q = 0$, то не існує ризику поширення пожежі, а у разі надзвичайно легкозаймистих товарів, коли $q = 1$, ми знайдемо коефіцієнт поширення пожежі, рівний розміру поля. Він також вважав, що ризик поширення пожежі однаковий як на верхні, так і на нижні поверхи житлових будівель, але це наукове бачення було помилковим, що було доведено сучасними дослідженнями у теорії розвитку пожеж І.М. Абдурагімова та ін. [12]. При цьому фон Савіч розрахував і надав прогресивну на той час таблицю із визначеними розмірами страхових премій за ризик виникнення пожежі у квартирах 5- та 8-поверхових будівель. Рівень ризику виникнення пожежі збільшується з розміром застрахованого об'єкта, точно таким же чином, як смертність зростає з віком. Останнє наочно приведено у розрахунковій таблиці у книзі Д.І. Деми та ін. «Страхові послуги» [2, с. 521–524].

Деяко інший підхід до страхування ризиків було запропоновано як розвиток теорії перспектив лауреатом Нобелівської премії Д. Канеманом разом із А. Тверски у 1974 році у статті “Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases” [9], а також у 1979 році у статті “Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk” [10]. Продовженням розгляду цієї теорії стосовно страхової справи стала стаття “Probabilistic Insurance” [8], написана А. Тверски разом із Ричардом Талером і Питером Ваккером у 1997 році, у якій детально було досліджено практичне застосування теорії перспектив у страхуванні ризиків та обговорені питання *ймовірного страхування*.

Відмінність *ймовірнісного страхування* від *умовного страхування* полягає у тому, що за *ймовірнісного страхування* страхувальник виплачує страховику дещо нижчу страхову премію в абсолютному вираженні або її частину, сподіваючись на те, що страховий випадок не настане і йому (страхувальнику) не доведеться виплачувати другу частину страхової премії страховику. У разі настання страхового випадку *страхувальник* виплачує страховику залишок страхової премії (за договором страхування) і отримує при цьому неповне покриття своїх збитків. Але при цьому є вірогідність того, що страхова компанія, внаслідок випадково зробленого вибору (обумовленого знову ж таки договором страхування) взагалі не виплатить страхової суми, а покриття всіх понесених збитків (у разі настання страхового випадку) повністю буде покладено на страхувальника, також до них будуть додані втрати від уже сплаченої частини страхової премії. Такий підхід, звісно, визиває супротив у особи, що приймає рішення (ОПР, decision makers). Але, як уже було показано Д. Канеманом і А. Тверски у 1981 році у статті «Формування рішень та психологія вибору» [13], «для того щоб ОПР перестала уникати ризикованих рішень (і навпаки, почала надмірно приймати їх на себе), альтернатива повинна бути представлена у вигляді чистих фінансових втрат» [14, с. 136].

Виходячи з цього твердження, ми можемо зробити висновок, що необхідно надавати decision makers альтернативи, які будуть містити у собі чисті фінансові втрати, «зашифровані» у вигляді: 1) збитків внаслідок ймовірної пожежі; 2) збитків від сплати частини страхової премії страховику; 3) збитків від дії державних органів – припис або рішення суду щодо примусового усунення виявлених порушень, які можуть привести до пожежі; 4) збитки від сплати повної страхової премії і реверсному покритті страховиком втрат страхувальника. У разі такої комбінації альтернатив можливе стимулювання decision makers до прийняття ризикованих рішень щодо вибору *ймовірнісного страхування*.

Як розвиток теорії і практики *ймовірнісного страхування* можна запропонувати мотивуючу функцію decision makers до виконання на конкретному фізичному об'єкті вимог встановлених законодавством норм, правил, стандартів, які ведуть до зменшення ризику настання страхового випадку, в обмін на гарантії несплати другої частки страхової премії за умови їх виконання, що призведе до зменшення самого ризику виникнення страхового

випадку. Таким чином, страховик, тобто страхова компанія, зможуть підвищити рейтинг безпеки такого об'єкта. Своєю чергою це може привести до збільшення капіталізації такого об'єкта, що у довгостроковій перспективі призведе до збільшення прибутку у разі його можливої ліквідації (продажу, передачі в оренду, передачі у заставу і т.д.).

При цьому досягається відразу декілька цілей: 1) знижується ризик виникнення небезпеки (будь-якої із уже названих), а отже, і страхового випадку; 2) знижується ризик настання несприятливих наслідків для самого об'єкта страхування, суб'єкта страхування, яким у такому разі є як страховик, так і страхувальник; 3) підвищується рівень безпекового простору держави; 4) підвищується капіталізація конкретних фізичних об'єктів, що призводить до збільшення національного багатства; 5) держава менше витрачає фінансових та інших засобів на подолання наслідків реалізованих небезпечних ситуацій, а тому сама держава несе менші матеріальні збитки у разі реалізації небезпечних ситуацій.

Серед негативних проявів глобалізації страхового ринку слід відзначити: ризик перетоку коштів за кордон; можливість переходу абсолютної влади над національним страховим ринком до транснаціональних правлінь страхових корпорацій; підвищення ризиків щодо впливу на вітчизняний ринок економічних послуг міжнародних криз, які перманентно відбуваються у світовому економічному просторі тощо.

Зазначені обставини потребують уваги до проблеми і чіткого визначення національних інтересів для утримання дійового нормативно-правового механізму щодо захисту вітчизняного страхового ринку, адже реальна ситуація зі страхуванням ризиків та своєчасним відшкодуванням збитків під час їх виникнення показує, що у більшості розвинених країн цим процесом уже охоплено 90–95% випадків. В Україні, на відміну від них, охоплено лише 10% ризиків, а частка українського сектору страхового ринку в загальноєвропейському обсязі страхових послуг становить лише 0,05%. Незважаючи на номінальне зростання обсягів страхового ринку він нині наближається лише до 1–2% від ВВП, аналогічний показник для розвинених країн – від 8 до 12% [20–22]. Тому реалії українського страхового ринку такі, що здебільшого страхування ризиків проходить внаслідок «компенсуючої» міри в обмін на те, щоб уникнути проведення перевірки з боку контролюючих державних органів. У разі здійснення так званого «добровільного страхування» об'єкт гос-

подарювання звільняється від проведення планових та позапланових перевірок. Але ж, як показує практика, процес страхування проходить здебільшого формально, на ті суми, які не відповідають справжньому стану небезпеки об'єкта страхування та ймовірності її реалізації на ньому.

Страхуючи який-небудь об'єкт, власник або суб'єкт господарювання decision makers передає свій ризик за певну платню страховику, тобто страховій компанії в обмін на те, що він *нічого не буде робити* за цих умов у напрямі підвищення безпеки об'єкта страхування. Таке ставлення до процесу страхування не може не приводити до шахрайства і зловживання з боку суб'єктів страхування (страховика і страхувальника), а також і посадових осіб, які мають те чи інше відношення до процесу страхування. Всі ці негативні прояви, на нашу думку, необхідно почати вирішувати з *ймовірнісного страхування*, яке було описане вище і яке не розвинуто у страховій справі України.

За даними Всесвітньої метеорологічної організації, середні витрати на попередження негативних наслідків у 15 разів менші від витрат на їх ліквідацію. Показовим може бути приклад витрат на ліквідацію повені в Закарпатті в 2008 році. Кабміном було виділено 4,5 млрд грн, фактично витрачено 3,7 млрд грн. За програмою запобігання, яка була розроблена за участю фахівців Європи після паводку 2006 року, було потрібно 80 млн грн, яких свого часу на виконання робіт із запобігання наслідків повені не знайшлося [4, с. 41].

Аналіз стану страхової справи і ринку страхових послуг довів, що зростання техногенного ризику пов'язане з поширенням господарської діяльності шляхом додаткового розміщення нових виробництв, транспортних магістралей (у тому числі трубопроводних), залучення в господарську діяльність нових видів ресурсів (у тому числі корисних копалин) тощо. Країни Європейського Союзу своїми нормативними документами тільки значення індивідуального ризику обмежують величиною 10^{-6} .

Проведений впродовж останніх років поточний аналіз інформації щодо виникнення техногенних ризиків показує, що ризик постраждати людині в навколишньому світі від техногенної катастрофи становить $(4,0-5,0) \cdot 10^{-6}$, у тому числі загинути – $(1,0-2,0) \cdot 10^{-6}$, бути пораненим – $(2,0-3,0) \cdot 10^{-6}$. Стан справ у цій сфері в нашій країні на порядки гірший, ніж загалом на планеті [23].

Так, ризик постраждати тільки від надзвичайної ситуації техногенної природи в Україні ста-

новить близько $4 \cdot 10^{-5}$. Особливої уваги потребують галузі та підприємства, які належать у цьому плані до «критичних» (що мають неприпустимий або вищий за середній у нашій країні рівень ризику) секторів економіки. Дослідження показують, що серед зазначених «критичних» об'єктів насамперед слід відзначити підприємства вугільної, коксохімічної, нафтохімічної і хімічної промисловості, а також металургії. В зоні неприпустимого або високого (за європейськими нормами) ризику щорічно перебуває близько 50 галузей виробництва. Зазначимо, якщо ризик перевищує значення 10^{-3} (один випадок на рік на тисячу населення), то за рекомендаціями ВООЗ ситуація потребує міжнародного втручання.

Аналіз щільності аварій в Україні, що траплялись із будівельними і металевими конструкціями, також дає досить тривожну характеристику. Показники зазначеної щільності (кількість аварій впродовж року) відповідали значенню $5 \cdot 10^{-5}$, що на порядок вище, ніж у країнах Європейського співтовариства [23].

Таким чином, надвисока небезпека нашої виробничої сфери потребує, крім адміністративного, ще й економічного регулювання ризиків – це ринковий механізм сучасності. Окрім того, є важливий складник, що безпосередньо впливає на формування ризиків. Йдеться про дослідження причин виникнення надзвичайних ситуацій у техногенній сфері, які складаються з: проектно-конструкторських помилок (включаючи недосконалість попередніх досліджень); виробничих недоліків (у тому числі низької якості виготовлення, складання, монтажу, пуску, налагодження, експлуатації тощо).

Отже, нині надзвичайно актуальним для нашої країни стає перехід на основи управління безпекою, що має базуватися на значеннях гранично прийнятного ризику. Світова практика вказує на два шляхи встановлення гранично прийнятного ризику, а саме декларативний і такий, що обґрунтовується. Декларативний встановлюється через нормативно-правове поле, виходячи із запозиченої практики інших країн. Гранично прийнятний ризик – такий, що обґрунтовується та визначається через наукові дослідження, наприклад шляхом співставлення окремих видів ризику з рівнями природного ризику. Кінцеве значення оптимального гранично прийнятного ризику встановлюється балансовими розрахунками між витратами, які необхідно нести на підтримання зазначеного рівня безпеки і величинами відвернутих збитків. Цей напрям мав би стати пріоритетним.

Нинішня передова практика страхування переходить від суто відшкодування збитків, викликаних страховими випадками, до становлення багатопланового економічного інструменту, що стимулює підвищення рівня безпеки і покращення умов праці. Поглиблюється гармонізація у використанні добровільної та обов'язкової форм страхування. Це відбувається завдяки тому, що страхувальник (власник можливого джерела небезпеки) стає більш економічно зацікавленим у жорсткому запровадженні в країні загальновизнаного, а тому і невідворотного правила щодо обов'язкового повного відшкодування збитку, нанесеного майну, навколишньому природному середовищу, життю і здоров'ю людей.

Новим і дійовим етапом на шляху широкомасштабного запровадження в нашій країні фундаментальних засад ризик-орієнтованого підходу в управлінні з метою запобігання небезпек та сприянню страхової справи у пом'якшенні наслідків від негативних подій має стати становлення невідвратною відповідальності через відшкодування збитків державними службовцями (насамперед високого рангу) за неналежну якість і неефективність виконаних ними обов'язків. Цьому має передувати розробка пакета законодавчих актів щодо захисту споживачів послуг, контролю стану продукції та умов праці, охорони навколишнього середовища та поновлюваних і неповновлюваних ресурсів країни. Окрім цього, мають бути запроваджені механізми обов'язкового проходження через усі інстанції позовів, висунутих органам державної влади, щодо відшкодування ними заподіяних збитків.

У 2019 році до Державного реєстру фінансових установ [15], який функціонує на підставі однойменного із 2003 року [16], включено 255 суб'єктів господарювання, які здійснюють страхові послуги разом із відокремленими підрозділами [23].

Із них тільки ВАТ «ОРАНТА» є правонаступницею Укрдержстраху – страхової організації, яка здійснювала страхування, в тому числі і різних видів ризиків на всій території УРСР, усі інші страхові організації є приватними компаніями, кінцевими вигодо-здобувачами яких є приватні особи, які здебільшого навіть постійно не перебувають на території України.

У цьому є велика прогалина державного управління як у системному підході до забезпечення керованості об'єктами державного управління, яке проявляється у втраті «видимості» об'єкта керування, так і у нормативно-правовому регулюванні,

яке по суті веде до втрат державою можливого прибутку від проведення страхової діяльності. Це виражається в отриманні фактичного прибутку приватними страховими компаніями, причому має місце вивід грошової маси за територію України у різні способи, такі як перестраховання у нерезидентів України та ін. Усі закони України, розпорядження, постанови, по суті, спрямовані на регулювання діяльності приватних компаній, з яких на потреби забезпечення пожежної, техногенної, екологічної безпеки Україна нічого не має. При цьому за державний кошт здійснюється гасіння пожеж, що виражається частково у сумах побічних збитків, завданих пожежами, проводиться ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, проводяться заходи щодо попередження підтоплень, паводків, зсувів та ін. Також страхові компанії, які у законному порядку у відповідності до Закону України «Про страхування» [17], Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [18] проводять свою діяльність, але є лише «спостерігачами» і не більш того. Україна втрачає великий ринок надання фінансових послуг та не дбає про забезпечення своєї фінансової, пожежної, техногенної та екологічної безпеки.

Унаслідок того, що в Україні є багато підприємств і виробництв, які не мають велику коштовність та великий ризик реалізації небезпечної події, здійснення перестраховання з точки зору теорії прийняття рішень потрібно було б проводити як пасивне, тобто передачу ризиків вітчизняним страховиком (цедентом) іноземним страховикам (цесіонаріям). Але, зважаючи на високий «тіньовий» складник української економіки, існування сірих схем виводу грошей за кордон, недосконалість правової системи і слабкість спеціальних державних органів, які повинні боротися із корупцією і забезпечувати економічну безпеку держави, такий вид цедування категорично не підходить для сучасних реальних умов України.

Тому є нагальна потреба у створенні декількох державних страхових компаній, діяльність яких, умови найму на роботу, рівень заробітної плати, методи і форми менеджменту будуть такі ж самі, як і у звичайних приватних страхових компаніях, з тією ж різницею, що прибуток від їхньої діяльності буде надходити до державного бюджету України напряму. При цьому законодавчо треба встановити, що договори цедування мають проводитися тільки у цих державних страхових компаніях за непропорційною формою, за якою цедент сам буде до певного рівня покривати збитки, а у

разі їх перевищення вище встановленої квоти покриття буде здійснюватися цесіонарієм (державною страховою компанією) за договором ексцеденту збитків за окремим (одиничним) ризиком – WXL (*working excess of loss*).

Запровадження у вітчизняну практику нової методичної бази дасть змогу створити передумови для успішної реалізації засад адміністративної реформи, підвищення рівня безпеки життєдіяльності населення і еволюційного досягнення у перспективі рівнів ризику, що є прийнятним у промислово-розвинених країнах, та, відповідно, належним чином реалізувати політику в сфері національної безпеки. Саме це має забезпечити умови для гармонійного входження нашої соціально-економічної системи у нову промислово-технологічну епоху з подальшим сталим її розвитком.

Висновки. За результатами дослідження визначено основні напрями удосконалення державного управління процесами забезпечення пожежної безпеки на основі ризик-орієнтованого підходу, а саме: доопрацюванню проекту закону щодо засад державно-приватного партнерства, який передбачатиме запровадження в управлінську практику нових оцінок ризиків щодо визначення шляхів дієздатної підтримки вже організованого партнерства та реалізації сучасних методів ефективного управління системними ризиками; дослідження причин виникнення пожеж та надзвичайних ситуацій у техногенній сфері, які складаються з: проектно-конструкторських помилок, виробничих недоліків; створення ефективної методичної бази, яка б давала можливість встановлювати у нових для України напрямках ризику та визначати об'єми можливих економічних збитків; створити єдині

вимоги і взаєморозуміння з країнами ЄС, які ратифікували Протокол безпеки, дати змогу покращити безпеку підприємств за рахунок більш жорстких заходів вирішення транскордонних проблем та поліпшення інвестиційного клімату; розподілу відповідальності у сфері пожежних ризиків між державою та суб'єктами інших форм власності.

При цьому уперше у державному управлінні України запропоновано здійснити розвиток страхового ринку за моделлю «*ймовірнісного страхування*». Такий підхід до страхування, на відміну від «*традиційного умовного страхування*», буде мотивувати і стимулювати страхувальника на виконання встановлених законодавством вимог, правил, норм, стандартів на об'єкті страхування, тим самим зменшуючи ризик реалізації небезпеки, а як наслідок – підвищення рівня безпеки самого об'єкта за рахунок зменшення можливих причин небезпечної ситуації.

Проаналізувавши індивідуальні та колективні ризики виникнення пожеж, настання інших небезпечних подій, реальний стан сучасного страхового ринку України, ми пропонуємо створення низки державних страхових компаній із 100% власністю держави, але умовами найму на роботу, рівнем оплати праці і методами роботи, як у приватних страхових компаніях. При цьому для забезпечення економічної безпеки держави, збільшення її економічного потенціалу ми пропонуємо внести зміни до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність на ринку цедентів і цесіонаріїв, щодо обов'язкового цедування у державних страхових компаніях України за договорами ексцеденту збитків за окремим (одиничним) ризиком – WXL (*working excess of loss*).

Список література:

1. Страхування : підручник / За заг. ред В.Д. Базилевича. Київ : Знання, 2008. 1019 с. (Київському національному університету імені Тараса Шевченка – 175 років). ISBN 978-066-346-449-7.
2. Страхові послуги : навчальний посібник / Д.І. Дема, О.М. Віленчук, І.В. Демянюк, за заг. ред Д.І. Деми. 2-е вид. перероб. та допов. Київ : Алерта, 2013. 526 с.
3. Страхові послуги : підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманова та ін. ; за наук. ред. С.С. Осадця, Т.М. Артюх. Київ : КНЕУ, 2007. 484.
4. Ризик-орієнтований підхід та страхова справа / В.В. Бегун, С.П. Буравльов. *Надзвичайні ситуації*. № 3. 2011.
5. Харченко І.О. Аналіз індивідуальних ризиків загибелі людей в Україні / І.О. Харченко, Т.М. Скоробагатко, Р.В. Климась, О.П. Якименко. *Наук. вісн. УкрНДІПБ*. 2006. № 2 (14). С. 5–16.
6. Абдурагимов И.М. Еще раз о принципиальной невозможности выполнения расчетов пожарных рисков детерминированными методами. Москва. *Пожаровзрывобезопасность*, 2013, т. 22, № 6. ISSN 0896-7493.
7. Johansen P. Early Models Describing the Fire Insurance Risk. *Astin Bulletin*, 10(3). 1979, p. 330–334. DOI: 10.1017/S0515036100005973.
8. Peter P. Wakker, Richard H. Thaler, Amos Tversky. Probabilistic Insurance. *Journal of Risk and Uncertainty*, 15:7–28. 1997. Pp. 7–28.
9. Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases. Amos Tversky; Daniel Kahneman. *Science, New Series*, Vol. 185, No. 4157. (Sep. 27, 1974), pp. 1124–1131.

10. Kahneman, D., and A. Tversky. "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk", *Econometrica*, 1979. No. 47, pp. 263–291.
11. Managing the Economic Risks of Fire. Barbara C. Lippiatt. Stephen F. Weber. Office of Applied Economics. Computing and Applied Mathematics Laboratory. March 1992. URL: <http://fire.nist.gov/bfrlpubs/fire92/PDF/f92092.pdf>.
12. Абдурагимов И.М. Физико-химические основы развития и тушения пожаров / И.М. Абдурагимов, В.Д. Говоров, В.Е. Макаров. Москва : ВИПТШ МВД СССР, 1980.
13. Tversky A., Kahneman D. The Framing of Decisions and the Psychology of Choice. *Science*, 1981. Vol. 211, pp. 453–458.
14. Рудык Н.Б. Поведенческие финансы, или между страхом и алчностью. 2004. 271.
15. Державний реєстр фінансових установ. URL: <https://nfp.gov.ua/ua/Storinka-ND-DRFU-621-drfu.html>.
16. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України : Розпорядження «Про затвердження Положення про Державний реєстр фінансових установ» від 28.08.2003 № 41. *Офіційний вісник України* від 03.10.2003. 2003 р., № 38, стор. 193, стаття 2048, код акта 26397/2003.
17. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1996, № 18, ст. 78.
18. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 2.03.2015 року № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2015, № 23, ст. 158.
19. Марков А.А. Распространение закона больших чисел на величины, зависящие друг от друга. *Известия физико-математического общества при Казанском университете*. 2-я серия. Том 15. 1906. С. 135–156.
20. Левченко В.П. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України в умовах фінансової нестабільності. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/znpnudps/2011_1/pdf/11lvpofi.pdf.
21. Бабицкий А. Рейтинг крупнейших страховых компаний мира. URL: <http://www.luxury.net.ru/world-market>.
22. Козьменко О.В. Перспективи розвитку страхового ринку України після світової фінансової кризи. URL: http://www.papers.univ.kiev.ua/ekonomika/articles/Insurance_Market_Development.
23. Случаи обрушения зданий за рубежом в 2011–2013 годах. *РИА Новости* URL: <http://ria.ru/spravka>.

Krynchna I.P., Baranenko N.A. PERSPECTIVES OF PUBLIC GOVERNANCE DEVELOPMENT IN THE FIELD OF FIRE AND ENVIRONMENTAL RISK INSURANCE

The main problems in the division of responsibility in the sphere of fire risks between the state and other entities are caused by miscalculations in the organization of central and local executive authorities on ensuring the proper level of fire safety in Ukraine, which allowed to outline the prospects for the development of public administration in the field of fire insurance environmental risks. It has been found out that the insurance business must play a special and sufficiently important role in ensuring a safe, sound and responsible economy. According to international practice, it creates the conditions for risk containment at an acceptable and economically justified level for society.

It is proved that the increase of anthropogenic risk is connected with expansion of economic activity by additional placement of new production facilities, transport and pipeline highways, attraction of new kinds of resources (including minerals) into economic activity and so on. Hence, there is an urgent need to apply new insurance mechanisms that will bring people closer to performing risk management functions and, accordingly, will increase the resilience of natural, social, economic and technogenic systems, which in turn will reduce economic losses. This applies to modern insurance mechanisms, which should become more secure, efficient and large-scale in our country.

It is proposed to develop the insurance market on the model of "probabilistic insurance". Such an approach to insurance, unlike "traditional conditional insurance", will motivate and encourage the policyholder to comply with the requirements, rules, norms, standards at the object of insurance, thereby reducing the risk of realization of the danger, and as a consequence – improving the level of safety by reducing the possible causes of a dangerous situation.

Also, it is proposed to create a number of state-owned insurance companies with 100% state ownership, but with employment conditions, wages and methods of work as in private insurance companies. In order to ensure the economic security of the state, increase its economic potential, it is proposed to amend the regulatory acts regulating the activity on the market of cedants and assignees, regarding compulsory cessation in the state insurance companies of Ukraine under the contracts of loss of interest for a separate (single) risk – WXL (working excess of loss).

Key words: public administration, insurance, probabilistic insurance, fire risks, environmental risks.